

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Кафедра _____ **Політологія та право** _____
(найменування кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 15 Соціологія _____
(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма: _____ **«Менеджмент організації і адміністрування»** _____
(назва освітньої програми)

Спеціальність: _____ **073 «Менеджмент»** _____
(найменування спеціальності)

Галузь знань: _____ **07 «Управління та адміністрування»** _____
(найменування галузі знань)

Ступінь вищої освіти: _____ **бакалавр** _____
(назва ступеня вищої освіти)

Затверджено на засіданні
кафедри “Політологія та
право”
Протокол № 1 від 21.08.2023

м. Запоріжжя 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Обов'язкова навчальна дисципліна ОК 15 "Соціологія» відповідає робочому навчальному плану спеціальності 073 "Менеджмент", Освітня програма (спеціалізація) "Менеджмент організації і адміністрування"</i>
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський) рівень</i>
Викладач	<i>Резанова Наталія Олександрівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри "Політологія та право"</i>
Контактна інформація викладача	<i>Телефон кафедри - 769-83-53 Телефон викладача – 050 570 86 41 reznat120@gmail.com</i>
Час і місце проведення навчальної дисципліни	<i>3 семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>Кількість годин -90 год., кредитів – 3, розподіл годин (денне відділення) : лекції – 30 год., семінарські заняття 14 год., самостійна робота — 46 год. - вид контролю — залік. (заочне): лекцій-6 год.; практичних-2 год.; самостійної роботи – 82 год.) вид контролю – 2 семестр - залік.</i>
Консультації	<i>Згідно з графіком консультацій</i>
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<i>Пререквізити – "Психологія", "Політико-правова система Україна" Постреквізити – "Історія та культура України", "Менеджмент", "Економічна теорія"</i>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» дозволить здобувачам вищої освіти мати цілісну та логічно-послідовну систему теоретичних знань з соціології, закономірностей та особливостей існування та розвитку суспільства, його інститутів, а також розширить їх світоглядні уявлення про соціальну систему та проблеми суспільного розвитку. Вивчення «Соціології» надасть студентам цілісне уявлення про суспільство; сформує навички оперування теоретичним і фактичним матеріалом; допоможе в розумінні процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві в різних його проявах; навчить інтерпретувати і використовувати у професійній діяльності та в повсякденному житті знання з емпіричної соціології.</p> <p>Перелік компетентностей, яких набуває студент при вивченні дисципліни</p> <p>Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми</p>	

<p>рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.</p> <p>ЗК10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК13. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.</p> <p>ЗК 14. Здатність працювати у міжнародному контексті.</p> <p>ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>Спеціальні компетентності:</p> <p>СК6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>СК7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.</p> <p>СК9. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.</p> <p>СК14. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>СК15. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p> <p>Очікуванні програмні результати навчання:</p> <p>ПРН 1. З'ясувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПРН 2. Зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>ПРН12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.</p> <p>ПРН17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.</p>
--

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти цілісної та логічно-последовної системи теоретичних знань з соціології, закономірностей та особливостей існування та розвитку суспільства та його інститутів, а також розширенню їх світоглядних уявлень про соціальну систему та проблеми суспільного розвитку.

5. Завдання вивчення дисципліни

- розвинення соціологічного мислення здобувачів вищої освіти, оволодіння ними систематизованими теоретичними знаннями з соціології .
- надати студентам цілісне уявлення про суспільство;
- сформувані навички оперування теоретичним і фактичним матеріалом;
- допомогти в розумінні процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві в різних його проявах;
- навчити інтерпретувати і використовувати у професійній діяльності та в повсякденному житті знання з емпіричної соціології.

6. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Загальна теорія соціології

Тема 1. Соціологія як наука про суспільство.

Соціологія як наука. Об'єкт і предмет соціології. Особливості та відмінні риси соціологічного підходу до розуміння суспільства. Структура соціологічної системи знання. Органічний зв'язок конкретно-соціологічних досліджень з загальною та спеціальними соціологічними теоріями. Мікро- та мікросоціологія. Основні пізнавальні задачі та функції соціології. Пізнавальна, прикладна, критична та ідеологічна функції соціології. Роль соціології у житті суспільства. Місце соціології в системі наук. Зв'язок з іншими гуманітарними та природничими науками. Соціологія як генералізуюча наука. Зростання ролі соціології у сучасних умовах України. Наукова дискусія навколо визначення предмета соціології. Мультипарадигмальність соціології. Закони, категорії та методи

соціології. Структура та рівні соціологічного знання. Зв'язок соціології з іншими соціальними науками. Основні соціальні функції соціології

Тема 2. Історичні етапи становлення соціології

Логіка виникнення соціології. Протосоціологія. Об'єктивні передумови становлення соціології як науки. О.Конт – “батько” соціології. Обґрунтування О. Контом необхідності нової науки про суспільство. Класифікація наук та місце в ній соціології. Соціальна статика та соціальна динаміка у вченні О. Конта. Визначення моделі нової науки, її предмету та методів. Вчення про соціальну статистику та соціальну динаміку. “Закон трьох стадій” Конта. Передумови виникнення та інституціоналізації соціології. Соціологічні погляди Герберта Спенсера. Еволюціонізм Спенсера. Системні принципи соціальної еволюції. Органіцизм та функціоналізм. Розуміння суспільства як організму, подібного до біологічних, який керується тими ж законами організації, функціонування та розвитку. Вчення про всезагальну еволюцію, що розповсюджується на неорганічний, органічний та надорганічний (соціальний) світ.

Загальні принципи позитивізму. Соціологізм Еміля Дюркгейма. Вчення про соціальний факт. Види соціальної солідарності та права за Дюркгеймом. Аномія суспільства. Соціологічна система К.Маркса. Матеріалістичне розуміння історії суспільства. Формаційний підхід. Класовий аналіз структури суспільства.

Тема 3. Соціологічна теорія суспільства

Поняття суспільства. Соціальна структура. Соціально-класова структура суспільства, стратифікаційна теорія суспільства. Історичні типи соціальної стратифікації. Соціальні групи та їх види. Соціальна мобільність: значення поняття, умови, причини. Соціальна мобільність в Україні. Загальносоціологічні концепції соціального розвитку. Рівні соціальної реальності. Наукові трактовки суспільства. Типи соціальних систем. Соціальна взаємодія і соціальні відносини. Соціальне життя та соціальна сфера. Соціальний зв'язок та його основні елементи. Соціальна дія та взаємодія. Класифікація соціальних дій за М.Вебером. Компоненти соціальної дії за Т.Парсонсом. Джерела суспільного розвитку. Поняття соціальних змін та їх рушії. Соціальні процеси та їх класифікація. Соціальний конфлікт. Соціальні рухи та їх види. Функціоналістський та конфліктологічний підходи до суспільного розвитку. Циклічна теорія розвитку суспільства. Глобалізація в сучасному світі.

Тема 4. Типи суспільств

Типологізація суспільств як класифікація суспільств на основі визначення найважливіших і найсуттєвіших ознак, типових рис, які відрізняють одні суспільства від інших. Типи суспільств за писемністю. Типологія суспільств за німецьким соціологом Фердинандом Тьоннісом (1855–1936). Типологізація за американськими соціологами Г. Ленські та Дж. Ленські (за головним способом здобуття засобів до існування). Ціннісні критерії типологізації та типи суспільств за Д.Рісманом. Характеристика традиційного суспільства. Характеристика суспільства, керованого з середини. Характеристика суспільства, керованого з зовні. Розвиненість управління та ступінь соціального розшарування розмежовують суспільства на просте і складне. Просте суспільство. Складне суспільство. Типи суспільств за політичними режимами. Демократичне, авторитарне, тоталітарне суспільства. Християнські та мусульманські суспільства. Марксизм та типи суспільств. Типологія суспільств американського соціолога Деніела Белла (нар. у 1919 р.). Характеристика сучасного суспільства - "постіндустріальне суспільство". Постіндустріальне суспільство – стадія суспільного розвитку, що приходить на зміну державно-монополістичному капіталізму, індустріальному суспільству. Характеристика сучасного суспільства.

Тема 5. Соціальна структура суспільства

Соціальна структура суспільства та її основні елементи. Принципи та критерії типології соціальної структури. Соціальна спільнота, соціальна група, соціальний клас, верства, прошарок. Індекс соціальної позиції. Проблема “середнього класу” в сучасному суспільстві. Явище маргінальності. Основні тенденції в соціально-класовій структурі

сучасної України. Поняття соціальної стратифікації. Джерела і фактори соціальної стратифікації. Стратифікаційні моделі соціальної нерівності. Соціологічні теорії стратифікації (функціоналістська, марксистська, еволюціоністська). Основні виміри та форми соціальної стратифікації. Соціальний статус, його види, соціальна роль, рольовий набір, соціальний престиж. Явище статусної інкосистенції. Історичні системи соціальної стратифікації: рабство, касты, стани, класи. Багатоманітність моделей стратифікації. Поняття соціальної мобільності. Горизонтальна та вертикальна мобільність, індивідуальна та групова, інтергенераційна та інтрагенераційна. Соціальна мобільність як характеристика “відкритості” суспільства. Швидкість та інтенсивність вертикальної мобільності. Основні канали соціальної мобільності.

Тема 6. Соціологія управління

Передумови виникнення соціології управління. Періодизація основних етапів розвитку управління як науки. Особливості донаукового етапу розвитку соціології управління. Класичний етап розвитку соціології управління. Вплив наукових здобутків О. Конта, Е. Дюркгейма, М. Вебера, К. Маркса на становлення і розвиток соціології управління. Основні характеристики сучасного етапу розвитку соціології управління: концепції, представники. Класична школа управління: Ф. Тейлор, А. Файоль. Концепція людських відносин: Е. Мейо, А. Маслоу, Ф. Герцберг, Д. Макгрегор. Сутність емпіричної школи управління, її представники: Л. Ньюмен, Е. Дейл, С. Девіс, П. Друкер, Г. Кунц, Р. Фелк, Г. Лівітт та ін. Системний та ситуативний підходи до управління. Внесок у розвиток управлінської думки представників структурно-функціонального аналізу Т. Парсонса і Р. Мертона. Розвиток вітчизняної соціології управління: персоналії, основні ідеї. Радянський етап розвитку соціології управління. Проблематика досліджень соціології управління в сучасному українському суспільстві.

Змістовий модуль 2. Галузева та прикладна соціологія

Тема 7. Соціальна організація. Управління в соціальній організації

Теорія соціальної організації. Сутність соціальної організації. Соціальна організація, як соціальна система. Колективна тотожність (ідентичність). Процедура переміщення (чи заміщення) членів організації. Ієрархія соціальної організації. Формальні та неформальні соціальні організації. Структура соціальної організації. Основні елементи структури соціальної організації. Виробничі відносини. Соціальні зв'язки у створенні. Структура соціальної організації як складний вид, що включає кілька підсистем. Концепція, побудови конкретної типології соціальних організацій, А.І. Пригожина. Керованість організацій та методи управління в організаціях. Межі керованості. Складність керованого об'єкта. Закономірні розбіжності між формальними та неформальними структурами. Теорія бюрократії М. Вебера. Основні риси бюрократії за М. Вебером. Ієрархія влади. Спеціалізація завдань (розподіл праці). Права та обов'язки в соціальній організації. Соціальна самоорганізація та самоорганізаційні процеси. Сутність соціальної самоорганізації. Соціальна самоорганізація як одна із складових соціального управління, прояв спонтанного у суспільстві. Чинники соціальної самоорганізації. Досвід робітничого самоврядування.

Тема 8. Соціальні інститути

Поняття “соціальний інститут”. Різні підходи до його визначення. Ознаки соціального інституту. Типологізація соціальних інститутів. Формальні та символічні ознаки соціальних інститутів. Етапи виникнення потреби в соціальному інституті, запит на соціальні інститути. Теорії соціальних інститутів Е. Дюркгейма. Теорія соціальних інститутів М. Вебера та Т. Парсонса. Теорія П. Бергмана та Л. Шумпеттера про виникнення та функціонування соціальних інститутів та їх соціальні функції. Головні групи соціальних інститутів: реляційні, які визначають ролеву структуру суспільства за найрізноманітнішими категоріями; релятивні, які визначають можливість індивідуальної поведінки стосовно існуючих в суспільстві норм дій; інтегративні інститути, пов'язані з

соціальними ролями, відповідальними за забезпечення інтересів соціальної спільноти як цілого. Структурні елементи головних соціальних інститутів. Інституціоналізація та її етапи. Теорії інституціоналізації. Умови успішної інституціоналізації. Реальні та латентні функції соціальних інститутів. Особливості формування соціальних інститутів. Формування державних політичних інститутів в Україні.

Тема 9. Управління як соціальний інститут

Визначення соціального інституту як соціального феномену. Універсальні та специфічні функції соціальних інститутів. Критерії класифікації та різновиди соціальних інститутів. Держава як головний інститут управління. Основні функції сучасної держави. Специфіка діяльності інститутів державного та муніципального управління. Сфера діяльності інститутів менеджменту. Інститути управління соціальним захистом населення як специфічні інститути соціального управління. Основні соціальні інститути управління. Держава та політику як основні соціальні інститути управління. Політика як сукупність певних організацій, що регулюють політичну поведінку людей відповідно до ухвалених норм, законів, правил. Управління у ієрархії всіх соціальних інститутів. Позиція метаінституту. Ієрархічна структура метаінституту "управління". Рівні інституту управління. Субінститути управління. Інституції. Управлінські практики та інновації. Інституційні елементи. Субінститути у системі управління. Адміністративне управління. Забезпечення в інституційно закріплених формах стабільного відтворення та розвитку суспільства у його життєво важливих сферах. Менеджмент. Здійснення максимально ефективного способу досягнення поставленої мети в діловій сфері, виходячи з інтересів насамперед власників бізнесу. Приватне керування. Управління, що здійснюється у сфері особистого, приватного життя людини. Ноосферне керування. Забезпечення оптимальної взаємодії людей між собою як членів світової спільноти та навколишнього середовища планети. Нелегітимне (тіньове) управління. Забезпечення взаємодій у соціумі задля досягнення окремими персоніфікованими чи колективними діячами несанкціонованих суспільством цілей

Тема 10. Соціалізація особистості

Поняття особистості. Вихідні принципи розгляду категорій соціології особистості. Співвідношення понять: «людини», «індивід», «особистість», «індивідуальність». Комплексний процес та результат засвоєння й активного відтворення людиною соціально-культурного досвіду (знань, цінностей, норм, моралі, традицій тощо) на основі її діяльності, спілкування і відносин, обов'язковий фактор розвитку особистості. Один з основоположних соціальних процесів, що забезпечує повноправне існування людини в середині суспільства. Соціалізація як двосторонній процес. Збагачення соціальним досвідом. Реалізація людиною соціальних зв'язків. Соціалізація. Її сутність. Етапи. Інтеріоризація та адаптація. Умови соціалізації. Феральні люди Специфіка соціалізації дітей та дорослих. Ресоціалізація. Агенти соціалізації. Теорії розвитку людини: за З.Фрейдом, за Ж.Піаже, за Л.Кольбергом, за Є.Єріксоном, за Дж.Мідом. Соціальні типи особистості. Базові типи особистості. Співвідношення ідеального, нормативного та реального типа особистості. Типи особистості за Є.Шпрангером, за Є.Фроммом, за А.Адлером, за Р.Мертоном, за Д.Рісменом, за У.Томасом та Ф.Знавецьким. Типи особистості суспільства, що трансформуються.

Тема 11. Девіантна поведінка та соціальний контроль

Поняття соціальної норми. Зміст соціальної норми. Умови та ефективність дії соціальних норм. Відхилення від соціальних норм. Види девіації. Первинна та вторинна девіація. Індивідуальна та групова. Культурносхвалювана та культурноне схвалювана девіантна поведінка. Причини та механізм девіації. Аномія суспільства. Соціальний контроль, його сутність та види. Історичні форми регулювання соціальної поведінки. Контроль через соціалізацію, через груповий тиск та примус. Поняття конформізму і девіантної поведінки.

Виникнення та розвиток концепції девіантної поведінки (Е.Дюргейм, Г.Зіммель, П.Сорокін, Р.Мертон та ін.). Соціальна норма і відхилення від неї. Норми-правила та норми-очікування. Основні види соціальних відхилень. Основні компоненти девіації. Теорії, котрі пояснюють причини відхилень: теорії фізичних типів (У. Шелдон, Ч. Ломброзо), психоаналітичні теорії, соціологічні, культурологічні теорії, теорія навішування ярликів, теорія конфлікту та ін. Поняття аномії в працях Е. Дюркгейма, Т. Парсонса, Р. Мертона. Теорія самогубства Е. Дюркгейма. Класифікація типів девіантної поведінки за Р. Мертоном.

Тема 12. Соціальні конфлікти

Сутність та класифікація соціальних конфліктів. Сутність соціального конфлікту. Два основні підходи у соціології: функціоналістський та конфліктологічний. "Ірраціональні конфлікти". Наявність суперечливих орієнтацій. Ідеологічні чинники конфлікту. Причини конфлікту, що полягають у різних формах економічної та соціальної нерівності. "Рациональний конфлікт". Конфлікти між непрямона конкуруючими підгрупами. Конфлікти між безпосередньо конкуруючими підгрупами. Конфлікти всередині ієрархії щодо винагород. Структура соціального конфлікту Три основні стадії конфлікту. Передконфліктна стадія. Стадія безпосереднього конфлікту. Стадія вирішення конфлікту. Аналіз конфліктної ситуації, профілактика та вирішення конфліктів. Конфліктна ситуація та конфліктна поведінка. Адекватно зрозумілий конфлікт. Неадекватно зрозумілий конфлікт. Незрозумілий конфлікт. Хибний конфлікт. Аналіз причин конфліктів. Статусно-рольові протиріччя соціальної групи. Різне розуміння групових норм поведінки. Норми "належної", "рекомендованої" та "забороненої" поведінки у групі. П.А. Сорокін про соціальний конфлікт. Боротьба за вищий соціальний статус. Загострення протиріч у соціальній групі, коли вирівнюються статусно-рольові позиції її членів. Ослаблення соціального контролю та конфлікт. Руйнування соціальної системи і цінностей та норми, що лежать в її основі. Соціальна нерівність та соціальний конфлікт. Порушення принципів соціальної справедливості та соціальний конфлікт. Етичні системи цінностей та конфліктну поведінку. Профілактика та вирішення міжособистісних, соціальних конфліктів.

Тема 13. Соціологія комунікації

Соціологія масових комунікацій у співвідношенні з іншими напрямками дослідження медіа. Поняття «масова комунікація» та «масова інформація». Соціальна природа та історична обумовленість масових комунікацій. Статус мас-медіа. Парадигма масової комунікації. Постмодерністські перспективи масової комунікації. Підходи до розуміння медіа-теорії. «Медіацентричний» та «соціоцентричний» підходи до розуміння соціальної комунікації. Культуралізм та матеріалізм в комунікації. Основні теорії комунікації. Соціально-наукова (соціологічна теорія). Нормативна теорія. Операційна теорія. Повсякденна медійна теорія або теорія здорового глузду. Макропарадигми досліджень масової комунікації: функціоналізм та конфлікціонізм. Емпіричні парадигми досліджень масової комунікації. Парадигма «тотального» впливу. Парадигма «ефектів» мас-медіа. Соціологія масових комунікацій в Україні. Етапи дослідження СМК в Україні

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	Кількість годин
1.	Тема 1. Соціологія як наука про суспільство	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання.	4
2.	Тема 2. Історичні	1. Опрацювання прослуханого	8

	етапи становлення соціології	лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	
3.	Тема 3. Соціологічна теорія суспільства	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання.	6
4.	Тема 4. Типи суспільств	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	10
5.	Тема 5. Соціальна структура суспільства	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій	10
6.	Тема 6. Соціологія управління	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій семінарське заняття	6
7.	Тема 7. Соціальна організація. Управління в соціальній організації	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	6
8.	Тема 8. Соціальні інститути	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань	6

		4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	
9	Тема 9. Управління як соціальний інститут	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	8
10.	Тема 10. Соціалізація особистості	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	6
11	Тема 11. Девіантна поведінка та соціальний контроль	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	8
12	Тема 12. Соціальні конфлікти	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	5
13	Тема 13. Соціологія комунікації	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій лекція	8
14	Тема 14. Соціальні конфлікти	1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу та літературних джерел. 2. Розгляд питань, що передбачені для самостійного опрацювання. 3. Підготовка до практичного заняття, виконання домашніх завдань 4. Підготовка рефератів, доповідей, презентацій семінарське заняття	8
Підсумковий контроль (залік)			

8. Самостійна робота

Самостійна робота є основним засобом засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу в позааудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою, а також засобами самоконтролю (тестами, типовим пакетом контрольних завдань).

Навчальний матеріал, передбачений навчальним планом для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд із навчальними матеріалом, опрацьованим під час навчальних занять.

Викладач перевіряє якість самостійної роботи здобувача вищої освіти на практичних заняттях.

Основними видами самостійної роботи є такі:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- підготовка до практичних занять та виконання домашніх завдань;
- систематика вивченого матеріалу курсу перед написанням модулів та підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- виконання індивідуальних завдань (написання рефератів, підготовка презентацій, здійснення наукових досліджень з підготовкою доповіді на науковій конференції та/або публікацією статті (тез доповіді) у науковому збірнику, пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу, підготовка та проведення здобувачем вищої освіти на практичному занятті міні-лекції, складання словника по курсу, розробка тематичного кросворду, написання реферату за заданою тематикою тощо).

Всі завдання самостійної роботи поділяються на обов'язкові та вибіркові. До обов'язкових належать завдання, які здобувачі вищої освіти мають виконувати обов'язково впродовж вивчення даної дисципліни. Вибіркові включають альтернативні завдання, серед яких здобувач вищої освіти на власний розсуд обирає конкретні завдання з тим, щоб набрати необхідну кількість балів.

Теми, за якими проводиться самостійна робота здобувачів вищої освіти при вивченні курсу «Соціологія», наведено у таблиці.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	<i>Тема 1. Соціологія як наука про суспільство</i>	2	-
2	<i>Тема 2. Історичні етапи становлення соціології</i>	4	8
3	<i>Тема 3. Соціологія управління</i>	4	8
4	<i>Тема 4. Соціологічна теорія суспільства</i>	4	8
5	<i>Тема 5. Типи суспільств</i>	4	8
6	<i>Тема 6. Соціальна структура суспільства</i>	4	8
7	<i>Тема 7. Соціальна організація. Управління в соціальній організації</i>	2	7

8	Тема 8. Соціальні інститути	4	6
9	Тема 9. Управління як соціальний інститут	4	6
10	Тема 10. Соціалізація особистості	4	6
11	Тема 11. Девіантна поведінка та соціальний контроль	4	6
12	Тема 12. Соціальні конфлікти	2	6
13	Тема 13. Соціологія комунікації	4	7
	Разом	46	82

Консультативна допомога здобувачам вищої освіти надається у таких формах:

- особиста зустріч викладача і здобувача вищої освіти за графіком консультацій (<https://zp.edu.ua/rozklad-zanyat-ta-konsultaciy-22>) - один раз на тиждень або за попередньою домовленістю;
- листування за допомогою електронної пошти reznat120@gmail.com у форматі 24/7 кожного дня);
- відеозустріч, аудіоспілкування або повідомлення у сервісах Viber, Telegram, WhatsApp (за графіком консультацій викладача);
- спілкування по телефону (з 17.00 до 20.00 кожного дня окрім вихідних та святкових днів).

9. Система та критерії оцінювання курсу

Засоби оцінювання:

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів вивчення дисципліни, згідно Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка»* є:

- екзамен (залік);
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- розрахункові роботи;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Контроль знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Соціологія» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курсу дисципліни «Соціологія» поділяється на 2 змістовних модуля.

Для здобувачів вищої освіти денної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях;
- оцінка виконання практичних самостійних завдань;
- оцінка аналізу практичних ситуацій, кейсів на практичному занятті;
- тестова перевірка під час поточного контролю;
- проведення двох рубіжних контролів.

Для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання використовуються такі засоби оцінювання:

- захист контрольної роботи;

- підсумковий контроль у формі заліку: надання відповідей на теоретичні питання, виконання практичних завдань.

* *Рекомендації з навчально-методичного забезпечення у Національному університеті «Запорізька політехніка» / Укладачі: С.Б. Беліков та ін. Запоріжжя: Навчальний відділ, Навчально-методичний відділ, НУ «Запорізька політехніка». 2019. 18 с.*

Взаємний зв'язок конкретних засобів і критеріїв оцінювання викладено нижче.

Критерії оцінювання курсу

Згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка»**, контрольні заходи включають в себе вхідний, поточний, рубіжний (модульний, тематичний, календарний), відстрочений, підсумковий та семестровий контроль, а також комплексні контрольні роботи та ректорські контрольні роботи.

** *Положення про організацію освітнього процесу Національного університету «Запорізька політехніка» / Укладачі: В. Грешта та ін. НУ «Запорізька політехніка», 2021. 41 с.*

Система контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Соціологія» включає в себе поточний, рубіжний та підсумковий контроль. Також, за окремим наказом ректора, може проводитися ректорський контроль знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль проводиться викладачами під час аудиторних занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Соціологія» є:

- систематичність та активність роботи на практичних заняттях;
- виконання обов'язкових завдань самостійної роботи;
- виконання індивідуальних дослідницьких завдань (за вибором здобувача вищої освіти або викладача);
- участь в конференціях, конкурсах наукових робіт та інноваційних проєктів, олімпіадах.

Для здобувачів вищої освіти денного відділення поточний контроль та оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за наступними напрямками:

- робота на лекціях (активність на лекційних заняттях, участь в експрес-опитуванні (тестуванні); участь у навчальній дискусії);
- робота на практичних заняттях (активність на заняттях, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни, усне опитування, тестування, виконання практичних завдань, участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання, участь у діловій грі, тощо).

Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією під час проведення заліку і враховуються викладачем при визначенні результатів рубіжного контролю та підсумкової оцінки з дисципліни.

Рубіжний (модульний, тематичний, календарний) контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної програми дисципліни. Проводиться у вигляді модульної контрольної роботи або за результатом поточного контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому ступені або на окремих його завершених етапах за 100-бальною системою.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти. **Семестровий контроль** з дисципліни «Соціологія» проводиться у формі семестрового заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені робочим навчальним планом, індивідуальним навчальним планом здобувача вищої освіти. Завдання іспиту включають

теоретичні питання з курсу та практичне завдання.

Підсумкова оцінка із дисципліни, яка виставляється в іспитову відомість є сумою балів за різні види навчальної роботи:

Контроль знань студентів з дисципліни «Соціологія» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Соціологія» поділяється на 2 змістових модуля, у межах яких розподілені теми. Всього здобувач вищої освіти може отримати 100 балів. Підсумкова оцінка за курс визначається як середнє арифметичне отримання балів за змістові модулі.

Для студентів денної форми навчання засоби оцінювання: поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях, оцінка виконання індивідуальних завдань, аудиторне розв'язання задач, тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю, проведення двох рубіжних контролів.

Для студентів заочної форми навчання засоби оцінювання: виконання та захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі іспиту: відповідь на 3 теоретичні питання.

До екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах за 100-бальною шкалою.

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що стосуються змісту роботи. Зміст завдань контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Соціологія». За умови, якщо здобувач вищої освіти через поважні обставини не виконав, або не зміг захистити контрольну роботу, або не згоден з оцінкою, він складає залік з дисципліни. Контрольні питання до іспиту здобувачі вищої освіти можуть знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua>. До залікової відомості заносяться результати в балах за 100-бальною шкалою.

Критерії оцінювання проведення змістовного модульного контролю з дисципліни

Найменування завдань	Кількість балів	Загальна кількість балів
Модульна контрольна робота	-	60
Поточне опитування	20	20
Тестові завдання	5	5
Реферат	10	10
Індивідуальні завдання	5	5
Підсумок	40	100

Підсумкова оцінка за семестр визначається як середня двох підсумкових контролів за перший та другий змістовні модулі.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при поточному оцінюванні знань (залік)

Поточне тестування та самостійна робота													Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	(100+100) :2	100
15	15	15	15	20	20	14	14	14	14	14	14	16		

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
60-100	60-100	зараховано
1-59	незадовільно	не зараховано

10. Політика курсу

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність здобувача вищої освіти на заняттях). В умовах впровадження он-лайн-освіти за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватись самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дедлайнів. Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач вищої освіти має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни.

Політика академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки с здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в

Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protsetsu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».